

Examensrätts- prövning

Grundskolläraryxamen vid
Högskolan i Falun/Borlänge,
Högskolan i Jönköping och
Högskolan i Kristianstad

**Examensrättsprövning – Grundskollärarexamen vid Högskolan i
Falun/Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad**

Producerad av Högskoleverket i mars 1997

(Tidigare producerad av Kanslersämbetet i december 1994)

Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--97/11--SE

Innehåll: Bedömnings- och utredningsavdelningen

Form: Informationsavdelningens grafiska ateljé

Tryck: AB PP Print, mars 1997

Förord

Högskoleverket prövar sedan 1 juli 1995 rätten att ge examen. Verket beslutar om examensrätt för högskolor med offentlig huvudman och yttrar sig till regeringen i fråga om examensrätt för enskilda utbildningsanordnare. Före den 1 juli 1995 utfördes sådana prövningar av Kanslersämbetet, som dock inte hade någon egen beslutanderätt utan i alla ärenden yttrade sig till regeringen.

I denna rapport redovisas prövningar gjorda under hösten 1994 av *grundskollärarexamen vid Högskolan i Falun/Borlänge, numera Högskolan Dalarna, Högskolan i Jönköping samt Högskolan i Kristianstad*. Dessa prövningar har redan tidigare publicerats i en stencilutgåva av Kanslersämbetet.

De tre högskolornas ansökningar rör rätt att utfärda grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 4-9. Den s.k. Lärarexamensgruppen har vid denna prövning bestått av professor Bengt-Erik Andersson, fil dr högskolelektor Lars-Erik Bjessmo och fil dr högskolelektor Astrid Pettersson, samtliga vid Lärarhögskolan i Stockholm. Projektledare har varit fil kand Kerstin Ek, EKARNA konsult ab.

I rapporten redovisas de sakkunnigas prövningar samt Kanslersämbetets yttrande.

Regeringen beslutade i enlighet med detta yttrande.

Agneta Bladh
generaldirektör

Innehållsförteckning

1	Missivskrivelse	7
2	Ansökningar om examensrätt	8
3	Bakgrund	9
4	Kriterier	11
5	Problembeskrivning och preciseringar	14
5.1	Existerande och nya lärarutbildningar	14
5.2	Ämnesdjup och ämnesbredd	14
5.3	Möjligheter till fortsatta studier	15
5.4	Examensarbetet	15
5.5	Lärarkompetens och kompetensutveckling	16
5.6	Praktisk-pedagogisk utbildning	16
5.7	Lokaler och utrustning	17
5.8	Datorer	17
5.9	Bibliotek och litteraturförsörjning	18
6	Högskolorna	19
6.1	Högskolan i Falun/Borlänge	19
6.2	Stiftelsehögskolan i Jönköping	27
6.3	Högskolan i Kristianstad	34
7	Förslag och motiveringar	40
7.1	Förslag	40
7.2	Särskilda motiveringar	40
	Bilaga	46
	Kanslersämbetets yttrande 1995-01-12	46

I Missivskrivelse

Till Universitetskanslern Kanslersämbetet

Uppdrag och arbetsätt

Under 1993 anmodade Utbildningsdepartementet Kanslersämbetet att avge yttrande över inkomna ansökningar om examensrätt för vissa lärarutbildningar. Universitetskanslern Stig Hagström uppdrog åt en grupp sakkunniga från Lärarhögskolan i Stockholm att med bistånd av fd universitetskanslern professor Carl-Gustaf Andrén pröva om de högskolor och det seminarium som så begärt bör ges denna rätt. I Kanslersämbetets rapport 1994:2 "Examensrätt inom lärarutbildningsområdet - delrapport från Lärarexamensgruppen" redovisar sakkunniga sin granskning av de statliga högskolorna.

Under våren och sommaren 1994 har Högskolan i Falun/Borlänge, Stiftelsehögskolan i Jönköping samt Högskolan i Kristianstad ansökt om examensrätt för grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 4-9.

De sakkunniga, Lärarexamensgruppen, har vid denna prövning bestått av professor Bengt-Erik Andersson, institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, fil dr högskolelektor Astrid Pettersson, institutionen för pedagogik samt fil dr högskolelektor Lars-Erik Bjessmo, institutionen för samhällsvetenskap och humaniora, vid Lärarhögskolan i Stockholm. Projektledare har varit fil kand Kerstin Ek, EKARNA konsult ab.

Högskolornas ansökningar med underlagsmaterial har granskats av gruppen. Kompletterande uppgifter har dessutom infordrats. Vid besöken på högskolorna har vi haft överläggningar med högskolornas ledning, berörda prefekter och lärare och samtal med studerande. Vi har också besiktigat lokaler, laboratorier och bibliotek.

Stockholm den 21 december 1994

Bengt-Erik Andersson   Lars-Erik Bjessmo

Astrid Pettersson /Kerstin Ek

2 Ansökningar om examensrätt

Högskolan i Falun/Borlänge	Grundskollärarexamen årskurs 4-9
Stiftelsehögskolan i Jönköping	Grundskollärarexamen årskurs 4-9
Högskolan i Kristianstad	Grundskollärarexamen årskurs 4-9

3 Bakgrund

Enligt 2 § i högskolelagen SFS 1992:1434 1 kap. ”Inledande bestämmelser” sägs Staten skall som huvudman anordna högskolor för 1. utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet och 2. forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt annat utvecklingsarbete.

De grundläggande föreskrifterna om yrkesexamina finns i den examensordning som utgör bilaga 3 till Högskoleförordningen (1993: 100 med ändringar 1993: 952 och 1994: 1101).

Examensordningen ger följande beskrivning av

14. Grundskollärarexamen (University Diploma in Education for Primary and Secondary School)

Omfattning

- Examen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9 uppnås enligt följande alternativ efter fullgjorda kursfordringar.

Alternativ 1

om sammanlagt minst 180 poäng. I huvudämnet ställs krav på minst 60 poäng ämnesstudier och i övrigt/övriga undervisningsämnena minst 40 poäng. När bild eller musik ingår ställs krav på minst 80 poäng i dessa ämnen. Om hemkunskap, idrott, slöjd eller svenska ingår ställs krav på minst 60 poäng i dessa ämnen.

Alternativ 2

om sammanlagt 140-180 poäng huvudsakligen enligt den utbildningsplan för grundskollärarytbildning som gällde den 30 juni 1993 (UHÄ 1988-05-31).

- Den praktisk-pedagogiska delen av utbildningen omfattar alltid minst 40 poäng.
- För att erhålla grundskollärarexamen skall studenten ha fullgjort handledd praktik. I examensbeviset skall anges för vilken undervisning utbildningen är avsedd.

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen)

För att erhålla grundskollärarexamen skall studenten ha

- goda och för läraruppgiften relevanta ämneskunskaper,
  - de kunskaper och de färdigheter som behövs för att som lärare förverkliga skolans mål och medverka i utvecklingen av grundskolans verksamhet,
  - god självkännedom och social kompetens och därigenom förmåga att bedriva lärararbete samt att i samarbete med andra lösa de i skolan förekommande uppgifterna,
  - sådana insikter i pedagogik, specialpedagogik, didaktik, psykologi och metodik som krävs för att bedriva den undervisning som utbildningen är inriktad mot och lösa normala elevvårdsproblem i skolan,
  - förmåga att belysa allmänmänskliga och övergripande frågor som t.ex. existentiella och etiska frågor, miljöfrågor samt internationella och interkulturella frågor,
  - redovisat ett examensarbete i vilket ingår att relatera de vetenskapliga teorier studenten blivit förtrogen med till de kommande arbetsuppgifterna.
- Härutöver gäller de mål som respektive högskola bestämmer.

4 Kriterier

En självklar utgångspunkt vid vår bedömning har varit att utbildningen, i enlighet med 2 § i högskolelagen SFS 1992:1434 kap.1, skall vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Vi har utgått från de kriterier som tagits fram för godkännande av examensrätt inom lärarutbildningsområdet (Kanslersämbetets rapport 1994:2). När det gäller kriteriet lärarkompetens och kompetensutveckling anser vi att man måste lägga särskild vikt vid kompetens och kompetensutveckling i pedagogik och didaktik. Dessutom har vissa kriterier, som är specifika för lärarutbildningar, lagts till. Det gäller yrkespraktikens organisation och praktikhandledning samt kvaliteten på examensarbetet. Tillgången på kompetenta metodiklärare har också beaktats.

En viktig fråga för lärarutbildningarna är i vilken mån pedagogik, metodik och didaktik genomsyrar även de ämnesteoretiska studierna. På de mindre högskolorna har man inte tillräckligt stort elevunderlag för att till exempel låta de studerande på grundskollärarutbildningen bilda egna grupper där man knyter didaktiken direkt till de ämnen man läser. Där är det speciellt viktigt att de didaktiska momenten får en sådan utformning och ett sådant djup att de svarar mot vad man kan kräva av en modern lärarutbildning.

Kravet att utbildningen skall vila på vetenskaplig grund har många innebörder. En innebörd för lärarutbildningen är att både den ämnesteoretiska och den praktisk-pedagogiska delen av utbildningen bygger på vetenskapligt erkänd forskning. En annan innebörd av begreppet vetenskaplig grund är att de studerande skall bibringas ett vetenskapligt förhållningssätt, det vill säga att de studerande skall få en syn på kunskap som relativ. Det innebär också att de studerande lär sig att metodiskt och systematiskt söka ny kunskap, att kritiskt ifrågasätta och granska, att analysera, reflektera och dokumentera. Detta förhållningssätt kan de sedan förmedla till de elever de möter under sin yrkesverksamhet. Att lärarutbildningen skall vila på vetenskaplig grund kan också betyda att utbildningen ger möjlighet till vidare studier och till forskarutbildning. Det är också viktigt att diskussioner förs om innebörden av begreppet "beprövad erfarenhet".

En svår men viktig uppgift för högskolan är att utvärdera kvaliteten på den egna verksamheten. Beträffande lärarutbildningen innebär det att såväl den ämne-teoretiska som den praktisk- pedagogiska delen av utbildningen blir föremål för utvärdering och utveckling. Med tanke på kvalitetsfrågornas komplexa natur är det viktigt att kriterier och metoder ständigt diskuteras.

Ämnesdjup och ämnesbredd

Grundskollärarutbildningens ämnesstudier, med inriktning mot årskurserna 4-9, kan enligt Högskoleförordningen 1993:100 (med ändringar 1993:952 och 1994:1101), utformas enligt två alternativ. Enligt det ena alternativet krävs minst 60 poäng i ett av undervisningsämnena och i övriga ämnen minst 40 poäng. Enligt det andra alternativet kan ämnesstudierna omfatta fler ämnen och därmed ge en större bredd. Inom lärarutbildningen skall finnas kompetenta lärare/forskare inom respektive ämnesdisciplin med dess skilda huvudmoment.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

Önskvärt är att minst en fast anställd lärare med doktorexamen finns, i varje ämne som undervisas i, på den aktuella lärarutbildningen och att denna person aktivt deltar i lärarutbildningen. Det är viktigt, med tanke på utbildningens kvalitet, att en kontinuerlig uppbyggnad av lärarkompetensen sker på högskolorna. Minst en disputerad lärare i pedagogik skall finnas på högskolan med ansvar för detta ämnesområde inom lärarutbildningen. Möjligheter till forskarutbildning skall finnas för icke disputerade lärare på högskolan.

Möjligheter till praktik

En praktikorganisation måste finnas eller vara under uppbyggnad. Möjligheter till kompetensutveckling skall erbjudas praktikhandledare på fältet. Riktlinjer för ett samarbete mellan fält och högskola skall finnas.

Examensarbete

Examensarbetet skall knyta an till den kommande yrkesverksamheten och bygga på vetenskaplig grund. Handledarkompetens måste finnas för detta.

Forskningsaktivitet

Forskning bör förekomma i de ämnen som ingår i lärarutbildningen. Vetenskaplig ledning som har ansvar för att anknyta forskning till den praktiska verksamheten bör finnas. Pedagogisk forskning och pedagogiskt utvecklingsarbete skall bedrivas vid högskolan.

Möjligheter till fortsatta studier

De ämnesteoretiska och pedagogiska kurserna bör vara påbyggbara så att de studerande kan tillgodoräkna sig erhållna poäng vid universitet och andra högskolor.

Bibliotek och litteraturförsörjning

Högskolan skall kunna ge biblioteksservice på en vetenskapligt acceptabel nivå. Pedagogisk och didaktisk litteratur skall finnas, representerande olika synsätt och teorier inom ämnesområdet. Viktigt är att det finns utländsk facklitteratur och utländska facktidsskrifter. Väl fungerande litteratursökningssystem är en nödvändighet.

Lokaler och utrustning

De studerande bör ha tillgång till moderna välutrustade laboratorielokaler inom de naturvetenskapliga ämnena. Inom andra ämnen bör finnas lokaler som medger skilda möbleringar för att de studerande skall ha möjlighet att pröva olika undervisningsformer. Ämnen som bild, musik, idrott och drama kräver också adekvata lokaler och utrustning.

Datorer

De studerande skall ha tillgång till datorer för sina rapporter och examensarbeten. De skall också kunna producera eget undervisningsmaterial och lära sig använda utbildningsprogram. Viktigt är att de studerande får en förtrogenhet med datorer som medel för såväl kommunikation som kunskapsinhämtande och kunskapsförmedling. De studerande skall genom utbildningen få erfarenhet av datorbaserad informationsökning och kommunikation.

Internationalisering

Internationella kontakter och samarbetsprogram samt utbyte av lärare och studenter bör vara utvecklade och åtminstone planerade för studerande i lärarutbildning.

5 Problembeskrivning och preciseringar

5.1 Existerande och nya lärarutbildningar

En svårighet vid bedömningen är att de utbildningar som man begärt examensrätt för, av naturliga skäl ännu inte finns på högskolan ifråga. Vissa resurser finns redan medan andra måste skapas eller utökas för att utbildningen skall komma till stånd. Lärarexamensgruppen har därför granskat de lärarutbildningar som redan finns vid respektive högskola, tagit reda på vilken ämnesteoretisk kompetens som finns och tagit del av planer för den utbildning för vilken man ansökt om examensrätt.

5.2 Ämnesdjup och ämnesbredd

I propositionen om lärarutbildning mm (prop. 1991/92: 75) framfördes ökade krav på djupa ämneskunskaper i lärarutbildningarna.

Det finns en spänning mellan ämnesbredd och ämnesdjup när det gäller lärarutbildning. I den nya högskoleförordningen framhålls vikten av ett ökat ämnesdjup. Samtidigt finns en strävan på högskolorna att ge de studerande på lärarutbildningarna en större helhetssyn och ett arbetssätt där man bearbetar frågeställningar på ett tvärvetenskapligt sätt.

Både ett ämnesspecifikt och ett ämnesövergripande förhållningssätt kräver goda ämnesteoretiska kunskaper. Ett tvärvetenskapligt synsätt kan göra att man måste ställa problemen på ett annat sätt än i det enstaka ämnet. Det innebär inte att man kan ge avkall på det vetenskapliga förhållningssättet.

Från högskolehåll har framhållits att förhållandet mellan lärarutbildningen och lokala och regionala behov av lärare med speciell kompetens är av intresse. Ett sätt att anpassa sig till kommunernas behov skulle kunna vara att ha en del kombinationer i lärarutbildningen, skraddarsydda för högskoleregionens speciella behov som till exempel Språk/Matematik. Om en sådan kombination finns vid högskolan kan den göra de utexaminerade lärarna attraktiva på den regionala arbetsmarknaden. Fler ämnen och

ämneskombinationer kan öka högskolans attraktivitet. Det här kan vara ett sätt för högskolan att profilera sig.

5.3 Möjligheter till fortsatta studier

Ett problem för några av högskolorna är att det ibland vid lärarutbildningarna är svårt att identifiera antalet poäng i de olika ämnena. När en hög grad av integrering har nåtts mellan olika ämnen och mellan ämnen och ämnesblock samt didaktik, metodik och pedagogik kan det vara svårt för högskolan att ange exakta poäng för olika ämnen. Det är dock angeläget att diskutera sådana preciseringar med företrädare för universitet och andra högskolor.

Ytterligare en komplikation kan vara att didaktiken i en del ämnen ligger inom och i andra utom ämnets poängram. Där finns en risk att ämnena får olika status. Visserligen kan didaktiken vara poängsatt även när den ligger inom ämnet, men det innebär att ett ämne till exempel bara är ”värt” 16 poäng eftersom didaktiken ingår med 4 poäng. Det kan då bli problematiskt med påbyggbarheten, det vill säga med möjligheten att antas till studier på högre nivå. Detta kan lösas, till exempel genom en tilläggskurs för den som vill fortsätta att studera ämnet på nästa nivå. Önskvärt är att de studerande vet hur det förhåller sig med möjligheten att studera vidare redan när de söker till utbildningen.

Flera högskolor önskar lägga upp sin grundskollärarytbildning så att de studerande kan välja kurser ganska fritt och också göra omval under utbildningen mellan de båda grundskollärarytprogrammen 1-7 och 4-9. Ytterligare en variant gör det möjligt att byta studieort under utbildningen genom att flera högskolor samråder om lärarutbildningsprogrammen.

5.4 Examensarbetet

På de högskolor vi besökt pågår diskussioner om på vilken nivå examensarbetet skall ligga och hur många poäng det skall omfatta. På grundskollärarytbildningarna gör man bedömningen att de för närvarande ligger på A- eller B-nivå. Vid ett par högskolor planerar man att på den sökta 4-9 – utbildningen erbjuda examensarbete också på C-nivå i vissa ämnen.

Innehållet och inriktningen på examensarbetet varierar mycket. I vissa fall har det ett rent ämnesteoritiskt innehåll, i andra finns det en didaktisk

inriktning. Enligt högskoleförordningen krävs att studenten skall redovisa ett examensarbete där vetenskapliga teorier relateras till de kommande arbetsuppgifterna. Ett krav bör alltså vara att examensarbetet är kopplat till läraryrket.

Examensarbetet är ett utmärkt instrument för att knyta samman teori och praktik, men det finns svårigheter med att bygga upp handledarkompetens bland annat på grund av brist på tid och handledarutbildare. Det är dock en verksamhet som bör ha hög prioritet i lärarutbildningen.

5.5 Lärarkompetens och kompetensutveckling

När det gäller kompetensen för lärarutbildare gäller i mycket samma krav som för magisterexamen. En skillnad är att man kan betrakta ämnet pedagogik som karaktärsämnet för samtliga lärarutbildningar. En konsekvens av det bör bli att det måste finnas forskarkompetens på högskolan i pedagogik och att lärarutbildarna skall ha möjlighet till kompetensutveckling i detta ämne.

Ämnesforskningen är betydelsefull även för lärarutbildningarna. Det är av vikt att de studerande lär sig att formulera problem, kritiskt bearbeta dem och finna lösningar. Sättet att hantera material och metod är viktigt. Den didaktiska forskningen har ökat och man bör betona den dokumenterande sidan i lärarutbildningen. Det vetenskapliga förhållningssättet är grundläggande även inom lärarutbildningen.

Det räcker inte enbart med att lärar- eller forskarkompetensen finns vid högskolan ifråga. Det gäller att kompetensen kommer de lärarstuderande till godo. Även om högskolan geografiskt finns på flera orter och olika institutioner, så är det viktigt att de forskarkompetenta lärarna deltar i lärarutbildningen.

5.6 Praktisk-pedagogisk utbildning

Lärarutbildningarna är yrkesutbildningar och specifikt för dessa är den praktisk-pedagogiska utbildningen. På vissa av högskolorna, där de lärarstuderande inom ett ämne är så få att de måste samläsa ämnesteorien med andra studerande, kan det finnas vissa problem med att integrera den pedagogisk-didaktiska delen av utbildningen. Övriga studerande är inte alltid intresserade av didaktikaspekter och lärarna kan vara mer inriktade och

kunniga i ämne teorin än ämnesdidaktiken. Samtidigt borde samläsningen kunna erbjuda möjligheter till utveckling för både studerande på lärarutbildningar och övriga studerande förutsatt att man på högskolan medvetet arbetar på en lösning.

De blivande lärarna kan förutom ämne teorien få del av erfarenheter från studerande som valt en annan yrkesinriktning och på så vis vidga sitt professionella perspektiv. Om högskolan dessutom sätter in åtgärder för att ge de lärare som saknar pedagogisk och didaktisk utbildning en sådan, kan inte bara de lärarstuderande utan också övriga kategorier av studerande få pedagogiska och didaktiska kunskaper som de kan använda i sin kommande yrkesverksamhet. Många företag och organisationer är i dag beroende för sin existens av att ha anställda som känner till hur man kan lära ut sitt kunnande till uppdragsgivare, kollegor och inte minst kunder.

På de flesta högskolor som sökt examensrätt finns någon form av praktikhandledarutbildning. Ofta är den frivillig och där finns en risk att den inte utnyttjas av alla. På sikt borde det vara önskvärt att det fanns en obligatorisk praktikhandledarutbildning med ett innehåll som förstärker sambandet mellan fält och högskola.

5.7 Lokaler och utrustning

När det gäller lokaler och utrustning för lärarutbildning finns det anledning att beakta inte bara den tekniska utrustning som kan behövas utan också i vilken mån undervisningslokalerna är utformade och möblerade och utrustade så att de ger möjlighet till flexibilitet vid inläring och undervisning. Detta bör gälla inte bara för pedagogik- och metodikämnet utan också för de ämne teoretiska studierna. För lärarutbildningen bör finnas en kreativ inlärnings- och forskningsmiljö.

5.8 Datorer

De studerande skall ha tillgång till datorer för sina rapporter och examensarbeten. De skall också kunna producera eget undervisningsmaterial och lära sig använda utbildningsprogram. Av vikt är att de studerande får en förtrogenhet med datorer som medel för såväl kommunikation som kunskapsinhämtande och kunskapsförmedling. I detta ingår också att bli medveten om datorns möjligheter och begränsningar i undervisningssammanhang

samt att kritiskt granska de undervisnings- och utbildningsprogram som kommer ut på marknaden. De studerande skall genom utbildningen få erfarenhet av datorbaserad informationssökning och kommunikation.

5.9 Bibliotek och litteraturförsörjning

Ett viktigt kriterium är litteraturförsörjning, tillgång till ett adekvat bibliotek, sökning av litteratur osv. Önskvärt är också att de studerande har tillgång till läsplatser både för enskilda studier och för arbete i grupp.

6 Högskolorna

6.1 Högskolan i Falun/Borlänge

Ansökan

Ansökan från Högskolan i Falun/Borlänge gäller grundskolläraexamen med inriktning mot årskurserna 4-9.

Ämneskombinationer för sökt lärarutbildning

Utbildningen är tänkt att i första hand gälla ämneskombinationerna Svenska/Språk, Matematik/Naturorienterande ämnen och Samhällsorienterande ämnen. Därtill skall högskolan kunna erbjuda utbildning med en mer speciell kompetensprofil, exempelvis Matematik/Svenska.

Utbildningen som skall ge de studerande möjlighet att välja mellan djup och bredd, byggs till att börja med upp av följande ämnen:

- Litteraturvetenskap och Svenska språket
- Engelska och Tyska
- Biologi, Fysik, Kemi, Naturgeografi och Teknik
- Matematik
- Historia, Religionskunskap, Samhällskunskap, Kulturgeografi och Kulturvetenskap/Socialantropologi .

Huvudområden för Matematik/Naturorienterande inriktningen utgörs av Biologi och Fysik. För den Samhällsorienterande inriktningen utgör Historia och Religionskunskap huvudområden.

Beskrivning av Högskolan i Falun/Borlänge

Högskolan i Falun/Borlänge har idag omkring 4000 studerande och 250 anställda. Högskolan erbjuder ett 30-tal utbildningsprogram och ett stort antal kurser inom bland annat humaniora, kulturvetenskap, ekonomi, samhällsvetenskap, ingenjör- och lärarutbildning. I högskolans begäran om magisterexamensrätt ingår bland annat två ämnen av stor vikt för den planerade lärarutbildningen - pedagogik och historia. Över 30 procent av de studerande deltar i någon av högskolans lärarutbildningar.

Från och med 1 juli 1994 är högskolan organiserad efter en grundstruktur som utgår från de ämnen som finns vid högskolan, samlade i tre sektioner.

- Sektionen för Humaniora och beteendevetenskap med ansvar bl a för lärarytbildningarna
- Sektionen för Naturvetenskap och Teknik med ingenjörsutbildningen som huvuduppgift
- Sektionen for Samhällsvetenskap med ekonomi, samhällsvetenskap och turismutbildning

Sektionerna utgör högskolans "linjeorganisation" och ansvarar för den huvudsakliga verksamheten - såväl forskning som utbildning. Organisationen är mycket "platt" och möjliggör korta beslutsvägar och närhet mellan ledning och studerande, vilket bekräftades av de studeranderepresentanter som Lärarexamensgruppen träffade och av den väl genomarbetade PM de studerande presenterade. Studenterna är med i de regelbundet återkommande månadsmötena och deras synpunkter tas tillvara. Det finns studeranderepresentanter i alla utvecklingsgrupper.

På högskolan finns en seminarietradition med början i Folkskolläraryrkesseminariet för Norra Sverige år 1866 och sedan 1977 också en akademikertradition. Med detta som grund vill högskolan åstadkomma en syntes av båda traditionerna.

Utvärderingar görs av utbildningens kurser med återkoppling till studerande och lärare. Inom Sektionen för Humaniora och beteendevetenskap har man gjort uppföljningar av studerande efter några års yrkesverksamhet för att utröna utbildningens yrkesrelevans.

Befintlig lärarytbildning

- Grundskollärarytbildning med inriktning mot årskurserna 1-7
- Fritidspedagogutbildning
- Förskollärarytbildning

Förskolläraryrkes- och fritidspedagogutbildningen kommer att upphöra i och med detta läsår.

För grundskollärarytbildningen med inriktning mot årskurserna 1-7 finns för närvarande två olika utbildningar, Linjeutbildningen och, från höstterminen -93, Programutbildningen.

Höstterminen 1992 utlokalisades en grupp 4-9- studerande med Matematik/Naturorienterande inriktning till lärarutbildningen vid Högskolan i Falun/Borlänge från Institutionen för Lärarutbildning (ILU) i Uppsala, som har examensrätten.

Fortbildning utgör en viktig del av sektionens verksamhet. Fortbildningsverksamheten som omfattar alla stadier i ungdomsskolan, handhas av samma lärare som undervisar på den ordinarie lärarutbildningen.

Ämnesbredd och ämnesdjup

Högskolan har sökt magisterexamensrätt i pedagogik som nu ges upp till D-nivå.

Inom naturvetenskap ges en 20- poängskurs i fysik och man planerar en kurs på 40- poängsnivå för lärarutbildningen 4-9 och fristående kurser.

Kursen kan ges till exempel var fjärde termin. Kemin har en stark ställning genom att Sektionen för Naturvetenskap och Teknik har en 120-poängsutbildning till kemiingenjör. Inom biologi sker idag utbildning upp till 40 poäng, men inrättandet av ytterligare ett lektorat skall möjliggöra 60 poäng i ämnet. I matematik ges en 20- poängskurs, varav 4 poäng är didaktik, för 1-7- lärarutbildningen som grund och en 40- poängskurs som fördjupningssalternativ.

I historia där högskolan sökt magisterexamensrätt har man en profil som riktar sig mot antropologien. Kurser ges nu på 40- poängsnivå och kommer att ges på 60- poängsnivå ht -95. Samhällskunskap har nu 20 poäng, men i sociologi kan de studerande läsa på C-nivå. Naturgeografi har för närvarande den svagaste ställningen.

Kurser i litteraturvetenskap och svenska språket ges på 40- poängsnivå från och med vårterminen 1995. Vad gäller engelska ges under innevarande läsår kurser upp till 40 poäng - en allmän och en didaktisk variant. Läsåret 1996/97 skall ämnet ges på C-nivå. Från och med läsåret 1995/96 ges kurser i tyska till 20 poäng och läsåret därpå till 40 poäng med såväl allmän som didaktisk inriktning.

Allmänt kan sägas att högskolan bygger upp utbildningen underifrån och satsar på grundutbildning i första hand. Alla kurser har en didaktisk

inriktning och man uttrycker på högskolan att ”det finns en medveten strävan i utbildningen att gestalta och bearbeta det teoretiska ämnesinnehållet genom undervisningsmetoder som har relevans för den pedagogiska verksamheten i ungdomsskolan, men som ofta betraktas som okonventionella i akademiska sammanhang. Exempelvis är drama och rollspel, liksom utställningar och berättargestaltningar viktiga inslag i ämnesundervisningen.”

Smågruppsundervisning kring projekt- och analysuppgifter där läraren är mer mentor än traditionell undervisare förekommer också. Enligt erfarenheter på högskolan uppskattas detta även av de studerande som inte avser att bli lärare. Didaktiken ligger antingen inom ämnets poänggram eller som ett tillägg.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

Under den senaste treårsperioden har högskolan medvetet satsat på att rekrytera kvalificerade lärarkrafter, i första hand disputerade men också lärare som hunnit långt i sin forskarutbildning. Idag kan högskolan bedriva undervisning med forskarutbildade lärare i alla ämnen som ingår i lärarutbildningen med undantag för naturgeografi. Detta gäller också de ämnen man planerar skall ingå i en eventuell 4-9-utbildning. För den planerade 4-9- utbildningens huvudämnen är målet att det skall finnas flera lärare i varje ämne med forskarutbildning som aktivt deltar i och tar ansvar för lärarutbildningen. Sexton lektorat är utlysta och av dem kan enligt högskolan tio direkt användas i lärarutbildningen.

Icke-disputerade lärare får stöd att komma in på och genomföra forskarutbildning. Forskarpengar finns, men kan inte alltid användas i full utsträckning på grund av de krav verksamheten ställer på högskoleadjunkterna som ofta har en stor arbetsbörda. Nedsättning i tjänst för lärare i forskarutbildning ligger mellan 25 och 75 procent. Från högskolan sägs att det i framtiden krävs intensivare insatser för att ge adjunkterna reella möjligheter att bli klara med sin forskarutbildning. Högskolan har som allmän målsättning att icke-disputerade lärare i lärarutbildningen skall ha kunskaper motsvarande magisternivå. Ett fyrtiotal av högskolans lärare är forskarstuderande och får stöd av högskolan genom nedsättning i tjänsten. I motprestation krävs 15 poäng per år.

Praktisk-pedagogisk utbildning

Den praktisk-pedagogiska delen av lärarutbildningen består av två delar fältstudier och praktikperioder. Ett överordnat syfte med fältstudierna är att ge de studerande en möjlighet att möta skolverkligheten också under sina högskoleförlagda studier. En viktig uppgift för de studerande är att undersöka hur pedagogiska och didaktiska teorier kan omsättas i praktiska situationer i skolan. Varje fältstudie omfattar 1-2 dagar och sker inom ämneskurserna. Innehållet i och planeringen av fältstudierna sker genom samverkan mellan ämneslärare och metodiker, didaktiker och pedagoger.

Praktikperioden mot lägre åldrar, 6-9 år, omfattar tio poäng och genomförs i stort sett i samma barngrupp som fältstudierna. Praktikperioden mot högre åldrar, 10-13 år, omfattar också 10 veckor och genomförs på samma sätt.

Praktikansvariga rektorer och lärare från berörda skolor träffas för erfarenhetsutbyte två gånger per termin. En referensgrupp med rektorer och lärare från praktikskolorna, metodiklärare och didaktiker samt den program- och praktikansvarige på sektionen diskuterar och prövar nya ideer och infallsvinklar som kan förbättra utbildningen. Sedan läsåret 1989/90 har ca 120 lärare deltagit i högskolans 5-poängsutbildning för handledare (praktikhandledare).

Under hösten startas ett nyhetsbrev för Sektionen för Humaniora och beteendevetenskap som skall gå till praktikhandledarna med information om högskolans verksamhet. Handledarna skall där få direktinformation om den undervisning som studenterna får och samtidigt inbjudas till sektionens alla öppna föreläsningar och seminarier. Högskolan hoppas också att genom nyhetsbrevet kunna knyta kontakter mellan intresserade praktikhandledare och berörda ämnesgrupper, så att ämnesvisa referensgrupper kan bildas.

Från och med denna termin deltar sektionens program och praktikansvarige i studentkårens månatliga möten för att kunna följa de studerandes diskussion om lärarutbildningen.

Det finns fungerande rutiner för avrådande av studerande som ej anses lämpliga för läraryrket. Ungefär fyra till sex studerande avråds varje år. Ofta har dessa studerande, på grund av lärarutbildningens uppbyggnad och organisation, möjlighet att fortsätta med ämnesteoretiska studier i de ämnen de redan studerat i lärarutbildningen.

Samverkan mellan utbildningar

Programutbildningen 1-7 skall ge de studerande ett visst mått av valfrihet. Den studerande väljer själv inom vissa ramar i vilken ordning kurserna skall läsas. De väljer också ämne och tidpunkt för fältstudierna. Någon av terminerna 5-7 kan den studerande fritt välja ur det kursutbud som erbjuds inom lärarutbildningen. Valet står då mellan att fördjupa sig i ett ämne eller bredda sig inom ett område. Fördjupningen innebär 11-20 poäng i något av de undervisningsämnena som studerats tidigare i utbildningen eller 21-40 poäng i pedagogik.

Vad beträffar en eventuell 4-9-utbildning så tänker sig högskolan att den skall ge de studerande möjlighet att välja mellan en 1-7-inriktning och en 4-9-inriktning såväl inför som under pågående studier. Det innebär att den tänkta 4-9-utbildningen skall bygga på den grundstruktur som finns för programutbildningen 1-7. Tanken är att de ämneskurser som läses i 1-7-utbildningen, inklusive dess fördjupningsdel på 11-20 poäng, skall utgöra 4-9-utbildningens A-kurser.

Vidare tänker man sig att kurserna i 4-9-utbildningen, liksom de redan är i programutbildningen för 1-7, skall vara öppna också för andra studerande i så stor utsträckning som möjligt. Syftet är också att låta de lärarstuderande möta verksamma lärare i fortbildning och studerande med andra yrkesinriktningar. Planer finns också att samverka med andra utbildningar inom högskolan, i första hand kulturvetarutbildningen, det nya trafiklärarprogrammet och idrottstränerutbildningen.

Nära samband mellan forskning och utbildning

Det finns två forskningsansvariga på sektionen för Humaniora och beteendevetenskap, en lärare som ansvarar för forsknings- och utvecklingsarbete med pedagogisk inriktning och en lärare som är ansvarig för de humanistiska ämnena.

Forskande lärare deltar enligt högskolan i mycket stor utsträckning i grundutbildningen. Det finns en forskargrupp med inriktning mot pedagogik och lärarutbildning. Forskningsprojekt pågår bland annat vad gäller undervisning, idrottspedagogik och datorns roll i matematikundervisningen på mellanstadiet.

Sektionens doktorander arbetar främst med forskning där barn och lärande står i fokus. Sektionen deltar också i det så kallade ”lekprojektet” som drivs av Centrum för barn- och ungdomskunskap vid ILU i Uppsala. En ”Forskar-skola” har också startats för elever som går sitt andra år i gymnasieskolan.

Ett försök att återupprätta det klassiska symposiet, det vill säga, ett forum där högskolans lärare kan utbyta lärdom under angenäma former, är ”Filosofiska Klubben” vid sektionen för Humaniora och beteendevetenskap.

Examensarbete

Specialarbetet på 1-7-utbildningen är sex poäng. Det ingår i en tiopoängskurs som inleds med två veckor vetenskapsteori och forskningsmetodik. Därefter följer tre tvåveckorsperioder för litteraturstudier, genomförande och rapportstudier. Den sista perioden har använts till förberedelse för opposition på andra studenters arbete, förberedelse för försvar av det egna arbetet och själva redovisningen.

Examensarbetet på grundskollärautbildningen med inriktning mot åk 4-9 kommer att fullgöras som B- eller C- uppsats i huvudämnet eller som 10-poängsarbete inom ramen för 60 poäng praktisk – pedagogisk utbildning. Arbetet skall ha skolanknytning. För uppsatser på C-nivå gäller att examensarbetet skall ha en sådan kvalitet att det är behörighetsgivande vid antagning till forskarutbildning.

En kravlista för examensarbetet finns utarbetad. För varje student eller studentpar utses en handledare med goda ämneskunskaper och med erfarenhet av att skriva vetenskapliga uppsatser. Varje arbete granskas av en medbedömare. Såväl handledare som medbedömare hämtas till största delen från högskolans lärarkår. Många av lärarna har fortbildat sig i vetenskapsteori, forskningsmetodik och konsten att handleda.

Kravet på ett vetenskapligt förhållningssätt har skärpts i programutbildningen. Här skall vetenskapsteoretiska och metodiska aspekter behandlas i samtliga kurser. Det innebär enligt högskolan att de studerande i varje kurs skall möta en undervisning som problematiserar kunskapsstoffet och där exempelvis handbokslitteraturens verklighetsbeskrivningar relativiseras och sätts in i ett sammanhang med konkurrerande vetenskapsteoretiska skolbildningar.

Det finns också en tanke att de studerande skall möta olika former av utvärdering av den egna kunskapsinhämtningen. Ett syfte med detta är att de skall inse "kunskapskontrollens begränsningar och relativitet".

Möjlighet till studier vid universitet och andra högskolor

En avsikt med den nya programutbildningen 1-7 och 4-9 är att den i så stor utsträckning som möjligt skall vara påbyggbar. Huvuddelen av kurserna i den tänkta 4-9-utbildningen skall vara påbyggbara mot kandidatexamen och vara behörighetsgivande för forskarutbildning.

Lokaler och utrustning

Lokalerna är moderna och välutrustade. Faluenheten har planerats med syftet att åstadkomma en god inlärningsmiljö för blivande lärare. Högskolan har en ITV-studio som används i lärarutbildningen.

Datorer

Informationsteknologin har sedan linjeutbildningens start 1988/89 haft en viktig roll i lärarutbildningen. Ett stort antal datorer står till de studerandes förfogande dygnet runt. I programutbildningen erbjuds de studerande att läsa en 3-poängskurs i datoranvändning och datorstödd inläring. Kursen ligger formellt utanför själva lärarutbildningen, men det första delmomentet (0,5) poäng är ett obligatorium för att få tillgång till högskolans datasalar.

Bibliotek och litteraturförsörjning

Biblioteket består av två enheter. Den pedagogiska och didaktiska litteraturen finns i Falun, medan huvuddelen av den naturvetenskapliga litteraturen finns vid enheten i Borlänge. Under hösten har Faluenhetens bibliotek integrerats med den samlokaliserade Vårdhögskolans bibliotek.

Under verksamhetsåret 1994/95 sker en uppbyggnad av nationell och internationell facklitteratur. Särskilda satsningar görs inom ämnena nusvenska, litteraturvetenskap, engelska, religionskunskap, historia, socialantropologi samt pedagogik. En översyn av tidsskriftsbeståndet pågår.

Sektionen för Humaniora och beteendevetenskap har beslutat att tillskjuta extra resurser för inköp av i första hand internationell handboks litteratur och utländska tidskrifter för några av lärarutbildningens viktigaste ämnen.

Det finns gott om sökstationer för CD-ROM både i Falun och Borlänge. (LIBRIS, A-Sök, ERIC, Medline, Cinahl Compendex, Helecon m. fl.)

Internationalisering

Inom ramen för Erasmus sänder högskolans lärarutbildningar ut 14-18 studenter om året till sex, sju olika länder. Detta sker inom det nätverk för lärarutbildningar, vars huvudkoordinator finns på Högskolan i Falun/Borlänge. Fyra till sex lärare ”utväxlas” också varje år.

Högskolan ingår också i ett ERASMUS-projekt för att utveckla en ”europaisk lärarutbildning”. Det är en verksamhet som sker inom ramen för ITE (Internationalisation and innovation in Teacher Education). ITE startades 1980 av Högskolan i Falun/Borlänge.

Inom Nordplus har sektionen ett aktivt samarbete med Norge och Danmark.

Sektionen för Humaniora och beteendevetenskap har ett aktivt samarbete med lärarutbildning inom ATEE (Association Teacher Education Europe).

6.2 Stiftelsehögskolan i Jönköping

Ansökan

Ansökan om examensrätt gäller grundskollärarutbildning med inriktning mot årskurserna 4-9.

Ämneskombinationer för sökta lärarutbildningar

Högskolan söker följande specialiseringar

- Svenska/språk (svenska, engelska, tyska alt. franska)
- Samhällsorienterande ämnen
- Naturorienterande ämnen och matematik

Inom detta utbud planeras även påbyggnadsutbildningar för lärare som redan har grundskolläraryxamen med inriktning mot årskurserna 1-7, så att de får kompetens att undervisa även årskurserna 8-9.

Beskrivning av Stiftelsehögskolan i Jönköping

Första juli 1994 omvandlades den statliga högskolan i Jönköping till en högskola i stiftelseform. Verksamheten bedrivs i tre utbildningsbolag och ett servicebolag:

- Högskolan för lärarutbildning och kommunikation AB (HLK)

- Ingenjörshögskolan AB (IHS)
- Internationella Handelshögskolan AB (IHH)
- Högskoleservice AB

Ytterst ansvarig för verksamheten inom varje bolag är bolagsstyrelsen. Varje bolag leds av en verkställande direktör som i utbildningsbolagen också är akademisk ledare.

Inom HLK är lärare och forskare organiserade i 11 olika ämnesgrupper beroende på ämneskompetens/undervisningsuppgifter. En ämnesansvarig lärare finns inom varje grupp. För varje kurs finns en kursansvarig lärare som också är examinator. För kurser som sammanförs till program ansvarar en utbildningsledare/programansvarig.

Ledningen av forskningsverksamheten ligger på VD i egenskap av akademisk ledare. Lärarna/forskarna är 80 till antalet, timlärare oräknade. I engelska finns en utländsk lektor anställd på heltid inom ämnesgruppen för språk och ytterligare en kommer att anställas för våren 1995. Antalet helårsstudenter är 1 446.

Högskolan i Jönköping söker magisterexamensrätt i kommunikationsvetenskap. Lärarkompetensen i ämnet utnyttjas även i lärarutbildningen vilket enligt högskolan skulle kunna utveckla kommunikationsvetenskap till ett profilämne för HLK tillsammans med specialpedagogik och handikappvetenskap.

Befintlig läratutbildning

- Barn- och ungdomspedagogisk examen, 120 poäng, med inriktning mot fritidspedagogyrket, 60 nybörjarplatser, med inriktning mot förskolläraryrket, 60 nybörjarplatser.
- Grundskolläraryrket, 140 poäng med inriktning mot årskurserna 1-7 med fördjupning i Sv/SO (90 nybörjarplatser), eller Ma/NO (60 nybörjarplatser) samt variant för vidareutbildning av förskollärare och fritidspedagoger (ej årlig antagning).

Ämnesbredd och ämnesdjup

HLK har magisterexamensrätt i pedagogik och under hösten anordnas den första 80-poängskursen i ämnet.

Fil. kand.-examen utfärdas i kommunikationsvetenskap, handikappvetenskap, litteraturvetenskap, engelska och pedagogik.

Vetenskapliga metodkurser anordnas på B- och C-nivå.

Inom HLK ges drygt 40-talet fristående kurser 1994/95. Följande kurser har anknytning till en kommande 4-9-utbildning.

- *Engelska t o m 60 poäng
- Tyska t o m 40 poäng
- Franska 1-20 poäng
- Litteraturvetenskap t o m 60 poäng
- Skapande svenska 1-20 poäng
- Svenska som andraspråk 10 poäng
- *Historia t o m 40 poäng
- Statskunskap 1-20 poäng
- Sociologi t o m 40 poäng
- *Geografi 1-20 poäng
- *Samhällskunskap 1-20 poäng
- Religion 1-20
- *Fysik 1-20 poäng
- *Kemi 1-20 poäng
- Matematikdidaktik 10 poäng
- *Biologi 1-20 poäng
- Pedagogik t o m 60 poäng
- Psykologi t o m 40 poäng
- Vetenskapliga metodkurser 10 poäng

* Dessa kurser anordnas som ämneskurser som är anpassade till utbildningen för grundskollärare med inriktning mot årskurserna 4-9. Kurserna är upplagda så att de kan tillgodoräknas i grundskolläraryrket även vid annan högskola.

Genom att högskolan har filosofie kandidatexamen i handikappvetenskap finns tillgång på kompetens inom specialpedagogikområdet. I utbildningen av grundskollärare med inriktning mot årskurserna 1-7 finns en sammanhängande kurs i specialpedagogik på 10 poäng. Detta är enligt Högskolan unikt för grundskolläraryrket i landet.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

HLK har 23 forskarutbildade lärare, varav tre är docenter.

Kompetensen i pedagogik är hög med fyra disputerade, varav en docent, en fil lic och nio lärare i forskarutbildning i ämnet pedagogik, varav två med didaktisk inriktning. Dessutom finns en nytillsatt lektor i psykologi, två lärare som är fil lic i detta ämne samt en doktorand. De flesta av ovanstående personer undervisar och handleder på den befintliga lärarutbildningen.

I historia är fyra personer disputerade varav tre i olika utsträckning kan tas i anspråk för den sökta lärarutbildningen.

Svagast är kompetensen i svenska enligt högskolan. Där behövs en förstärkning om man får fler lärarstuderande. En lektor inom vardera Samhällsorienterande och Naturorienterande området kommer att behövas om högskolan får lärarexamenrätt för lärarutbildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Även i ämnet matematik kommer förstärkning att behövas.

Det görs en medveten satsning på de drygt tio lärare som är i forskarutbildning. Fyra av dessa planerar att disputeras 1995/96. Doktoranderna är knutna till Göteborg, Linköping och Lund/Malmö.

Under de senaste åren har lärarutbildarna allmänt erbjudits bland annat följande möjligheter till kompetensutveckling med relevans för grundskolläraryrket.

- Kurs i allmändidaktik, 10 poäng och uppsatsarbete i anknytning till denna kurs, 10 poäng
- Kurs i utvärdering, 5 poäng (planerad fortsättning på 5 poäng)
- Seminarier om undervisningsformer
- Seminarier om NO-ämnenas didaktik

Praktisk – pedagogisk utbildning

För praktikperioderna för grundskolläraryrket med inriktning mot årskurserna 1-7 finns fasta praktikarbetslag som omfattar en skolledare, en lärare från högskolan (oftast metodiklärare), en grupp studerande med placering inom rektorsområdet samt de studerandes handledare. Dessa praktikarbetslag hålls samman under de studerandes tre första praktikperioder termin ett, två och fyra. Praktiken görs inom samma rektorsområde men inte på samma skola. Detta gör bland annat att man kan lägga

utvecklingsaspekter på handledningen och också få en säkrare grund för bedömningen av den studerandes lämplighet för yrket.

En praktikperiod läggs in första terminen för att de studerande skall kunna bedöma om de valt rätt utbildning.

Rutiner för avrådan finns i olika steg där bland annat möjligheter ges att göra om en praktikperiod. Om den studerande bedöms ha bristande förutsättningar för läraryrket, men inte inser det själv utlöses ett ”avrådansförfarande”. En skriftlig utredning görs i kontakt med den studerande. Om utredningen resulterar i att den studerande avråds att fortsätta utbildningen erbjuds särskild studierådgivning.

Enligt högskolan är tillgången på praktikplatser och praktikhandledare god. För ändamålet utbildade skolledare och handledare som kan ingå i praktikarbetslag finns både i närliggande kommuner och i kommuner på lite längre avstånd. Utbildningen är en grundutbildning på tre dagar och möjligheter till återkommande påbyggnadsutbildning inför olika praktikperioder. Skolledares och praktikhandledares åligganden finns nedskrivna.

Från och med i höst inbjuds samtliga praktikskolors lärare att utan kostnad delta i de seminarier och expertföreläsningar som anordnas för grundskolläraryrket studenter.

Samverkan mellan utbildningar

Högskolan tänker sig en modell där vissa moment samläses av de studerande i de båda grundskolläraryrket programmen med inriktning mot åk 1-7 och 4-9. En gemensam pedagogisk grundsyn skall finnas för båda utbildningsprogrammen.

Nära samband mellan forskning och utbildning

Inom HLK har samtliga som bedriver forskning också undervisnings- och/eller handledningsuppgifter inom grundutbildningen. Av de 23 forskarutbildade lärarna (fil dr och fil lic) har 17 ursprungligen anställts för att undervisa inom lärarutbildningen. Undervisningens/handleddningens omfattning för dessa lärare, på grundskolläraryrket programmet, varierar enligt högskolan mellan 15 och 80 procent. Dessutom erbjuds externa forskare som föreläsare på grundskolläraryrket utbildningen. Studenterna är mycket nöjda med sina forskarkontakter.

Examensarbete

Examensarbetet benämns utvecklingsarbete för grundskollärautbildningen 1-7. Det är på 10 poäng och skall ligga på 40-poängsnivå. Syftet är att det skall ge de studerande förmåga att med vetenskapliga metoder bearbeta ett problemområde inom skolans verksamhet för att som lärare kunna delta i det lokala utvecklingsarbetet. Det skall också enligt högskolans anvisningar bidra till att göra de studerande medvetna om behovet att som lärare vara öppna för förändringar i sin verksamhet. Utbildningen för 4-9- inriktningen skall avslutas med ett examensarbete på 21-40 poängsnivå.

Möjlighet till studier vid universitet och andra högskolor

Kursplanerna har utformats i viss samverkan med Göteborg, Uppsala och Stockholm. I ämnet historia samarbetar högskolan med Linköping och Växjö, i kemi med Malmö och i engelska med Göteborg.

Studerande som påbörjat grundskolläraprogrammet 1-7, från och med höstterminen 1994, har en uppläggning av sin utbildning som ger 40 poäng i pedagogik med didaktisk inriktning. Studerande som påbörjat sin utbildning tidigare erbjuds en kompletterande vetenskaplig metodkurs på åtta poäng för att nå samma nivå. Därefter erbjuds en C-kurs (som fristående kurs) i pedagogik för den som vill uppnå 60 poäng i ämnet. Våren 1995 startar ytterligare en C-kurs "Pedagogik med didaktisk inriktning". Detta innebär enligt högskolan att det finns övergångsmöjligheter till forskarutbildning.

Lokaler och utrustning

Vad beträffar lokaler och utrustning har Lärarexamensgruppen fått ta del av framtida utbyggnadsplaner.

Datorer

Inom bolaget finns en datoransvarig person, som tillsammans med två tekniker ansvarar för utrustnings- och utvecklingsfrågor inom det informationsteknologiska området.

Enligt högskolans verksamhetsplan för ADB-området under 1994/95 betonas vikten av att i undervisningssammanhang ligga långt framme både när det gäller hårdvaru- och mjukvaruområdet. Detta eftersom de studerande som skall bli lärare ”kommer att undervisa barn i skarven mellan industrisamhället och informationssamhället. . .”.

Studenterna har tillgång till fyra datorsalar med 15 datorer i varje sal. Två salar har IBM-kompatibla datorer och två har Macintoshdatorer. Enligt högskolan är det ett problem att datorerna inte räcker i slutet av terminerna då alla bland annat skall skriva rapporter. Ett försök att lösa detta innebär att man nu undersöker möjligheten att låta de studerande ”hyrköpa” bärbara datorer. Lärarna erbjuds kurser på olika nivåer i ordbehandling och kalkylering.

De studerande får en introduktions- och nybörjarkurs och tanken är att studenterna sedan själva skall inse behovet och begära fortsatt undervisning. När det gäller blivande grundskollärare, förskollärare och fritidspedagoger är målsättningen att de studerande skall bli konstruktivt kritiska, aktiva och kunniga datoranvändare, kunna använda datorprogram själva, kunna lära ut dator- och programanvändning samt kunna utvärdera pedagogiska program.

Bibliotek och litteraturförsörjning

I biblioteket finns ca 82 000 volymer samt 678 tidsskrifter varav 209 utländska.

Tidsskrifterna är lättillgängliga även när det gäller äldre årgångar. De studerande kan också bläddra i och låna forskningsrapporter från övriga högskolor i landet framförallt i ämnet pedagogik.

Biblioteket är utomordentligt välutrustat och välorganiserat.

Det finns 14 CD-ROM-baser till exempel ERIC, PsycLit, ABI/inform, Applied, Science & Technology och Artikelsök.

Internationalisering

Den internationaliseringsverksamhet som finns gäller främst forskningskontakter och lärarutbyte. De studerande som har engelska som tillval åker till England för att genomföra en obligatorisk kurs om två poäng. Övrigt studerandutbyte sker främst inom Nordplus med ca tio lärarstuderande per år. Högskolan ingår för närvarande inte i ERASMUS men uppger att man arbetar på att komma med.

6.3 Högskolan i Kristianstad

Ansökan

Ansökan gäller examensrätt för grundskolläraexamen med inriktning mot årskurserna 4-9.

Ämneskombinationer för sökt lärarutbildning

Högskolan ansöker om examensrätt för specialisering i Naturorienterande ämnen eller Matematik/Naturorienterande ämnen respektive Samhällsorienterande ämnen eller Svenska/Språk enligt den utbildningsplan för grundskollärautbildning som gällde den 30 juni 1993. (UHÄ 1988-05-31) Högskoleförordningens alternativ 2.

Högskolan önskar också ha examensrätt för en specialisering (Svenska/Historia och/eller språk) enligt högskoleförordningens alternativ 1 om sammanlagt minst 180 poäng omfattande 60 poäng i svenska och 40 poäng i resterande historia och språk.

Beskrivning av Högskolan i Kristianstad

Högskolan har ungefär 3 000 studerande varav ca två tredjedelar finns inom undervisningssektorn. Av dessa befinner sig omkring 1 000 i grundskollärautbildning med inriktning mot årskurserna 1-7. Högskolan har en mycket stor fortbildningsvolym som riktar sig mot grundskolan.

På högskolan finns tre institutioner

- Institutionen för Humaniora och Samhällsvetenskap, HUSA
- Institutionen för Matematik och Naturvetenskap, MNA
- Institutionen för Pedagogik och Metodik, POM

Det nya campusområdet som byggs sommaren 1995 ligger i anslutning till Kristianstads vattenrike, ett område som är skyddat genom Convention of Wetlands, och utnyttjas för bland annat utbildnings- och forskningsändamål. Ett eko-museum och en rad observationsplatser har byggts ut inom området och högskolan avser att använda området i en eventuell lärarutbildning med inriktning mot årskurserna 4-9.

Befintlig lärarutbildning

- Grundskollärautbildning med inriktning mot årskurserna 1-7, 140 poäng

- Barn och ungdomspedagogiskt program; Förskollärare 120 poäng
- Barn och ungdomspedagogiskt program; Fritidspedagog 120 poäng

Ämnesbredd och ämnesdjup

Grundskollärautbildningen med inriktning mot årskurserna 1-7 utgör med sin breda ämnesbas en utgångspunkt för inriktningen mot årskurserna 4-9. Inför denna utbildning förstärker man nu ämneskompetensen och därigenom ämnesdjupet, bland annat genom att utannonsera ett antal lektorat med relevans för lärarutbildningarna.

Ämnesstudierna genomsyras av ett didaktiskt förhållningssätt. Inte minst gäller detta det naturvetenskapliga området.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

På institutionen för Humaniora och Samhällsvetenskap (HUSA) finns inom humaniora en disputerad lektor i svenska, tillika docent. Dessutom finns en lektor (fil lic) och en av adjunkterna bedriver doktorandstudier inom området barn och ungdomslitteratur.

I engelska finns en disputerad lektor och för närvarande är ett lektorat i tyska och ett utländskt lektorat i engelska under tillsättning. Ansökningstiden har gått ut och behöriga sökande finns till båda tjänsterna.

Inom de samhällsvetenskapliga ämnena finns en disputerad lektor i historia och en fil lic i vardera av ämnena samhällskunskap och historia. Dessutom finns en lektor i mediekunskap, disputerad i sociologi. Tidigare annonserade lektorat i kulturgeografi och religionskunskap är nyligen tillsatta med behöriga och disputerade sökande, och ett lektorat i statsvetenskap är för närvarande under tillsättning med en disputerad och behörig sökande.

På institutionen för Matematik och Naturvetenskap finns en lektor som är fil dr i kärnfysik, en fil dr i fysik, en i teoretisk fysik och en i zoofysik (biologi, kemi, naturkunskap) samt en fil dr i geologi. I växtfysiologi finns en fil lic. Ytterligare en lektorstjänst i vardera av ämnena matematik, biologi och datavetenskap har utannonserats och kommer enligt högskolan att tillsättas snarast. Många av lektorerna och adjunkterna har lång erfarenhet av att undervisa på högstadiet, gymnasiet, komvux och/eller högskola och universitet. Institutionen är under stark utveckling och ganska många av lärarna är nyanställda.

På institutionen för pedagogik och metodik har tre lärare doktorsexamen i pedagogik och två av dessa är docenter. Fyra lärare går på forskarutbildning i pedagogik. De flesta av lärarna på institutionen har lärarerbakgrund. Lärarna fördelar sig på två grupper, en metodikgrupp på 20 lärare och en grupp på 18 personer med pedagogisk, psykologisk och sociologisk kompetens.

För egen kompetensutveckling har högskolans lärare en månads nedsättning i tjänst för studier på C-nivå och ca tre månader för forskarutbildning per år. Forskarutbildade kan få sex månader eller mer i nedsättning genom forskningsnämnden.

Forskarutbildningen sker i samverkan med universitetet i Lund/Malmö. Forskarutbildningen leds från Malmö och är utlokaliserad till Kristianstad. I vissa av forskarutbildningens kurser, till exempel metodikkurserna undervisar forskare från Malmö, medan till exempel litteraturseminarier och forskarseminarier leds av forskarberörda lärare från Kristianstad.

Samma lärare undervisar på grundskollärautbildningen, fortbildningskurser och fristående kurser. Högskolan köper in den extra kompetens som behövs från Lund och Malmö. En policy hos högskolan i Kristianstad är att anställa även adjunkter med en gedigen erfarenhet av högstadiet.

Högskolan anser att man har tillräcklig kompetens för en grundskollärautbildning med inriktning mot årskurserna 4-9 med de specialiseringar man valt, men att en nyrekrytering kan behövas i vissa fall om volymen ökar. En lektor behövs i ekologi, miljövard. Vårdhögskolan kan också tillföra en del kompetens i ämnet biologi vid samlokaliseringen från och med sommaren 1995.

Praktisk-pedagogisk utbildning

Högskolan har en genomtänkt planering för praktiken. Det finns en definition på vad praktik är. ”Praktik är de moment i den skolförlagda delen av läraryrket, där de studerande genomför sammanhängande perioder om minst en vecka på en praktikskola.”

Praktikskolorna är organiserade i praktikområden. Inom dessa områden bildas praktikarbetslag som består av handledare, metodiklärare eller motsvarande samt skolledare. Skolledningens, praktikhandledarens och metodiklärarens uppgifter är definierade och syftet med de olika praktikperioderna är

fastställda. Var och en av de sex praktikperioderna har en övergripande rubrik som markerar inriktningen på respektive period. För varje praktikperiod finns en plan för uppläggning och genomförande som revideras inför varje gång.

Betygen godkänd och underkänd används för varje praktikperiod. Avrådanen görs i första hand under termin ett eller två och i undantagsfall senare. Om den studerande blir underkänd på en praktikperiod måste praktiken göras om med godkänt resultat innan den studerande får börja nästa kurs eller delkurs. Vid underkännande kallas den studerande till samtal med ansvariga metodiklärare och vid avrådande deltar även utbildningsledaren vid samtalet.

Metodiklärarna har ingen tjänst på fältet. Detta är ett medvetet val som grundar sig på att man anser att en timtjänst vid en grundskola inte ger metodikläraren en realistisk bild av vardagen på fältet och inte heller gagnar eleverna i grundskolan. Däremot ansvarar metodiklärarna för fortbildningen och man anser att detta ger ett inflöde från verkligheten. Fortbildningen anpassas efter fältets behov.

De studerande har kontakt med fältet genom praktik, fältarbete och handledning. Praktiken omfattar 20 veckor, med lika delar praktik på låg- och mellanstadiet under år ett och två och praktik i årskurs 7 under det tredje utbildningsåret. Praktikhandledarutbildning sker i samarbete med kommunala förvaltningar.

Det finns 1-9-skolor i kommunen, vilket högskolan vill använda sig av om de kommer att få både 1-7- och 4-9-utbildningar. Enligt en nyligen hållen skolledarkonferens, finns det stort intresse från skolorna i kommunen att bidra med praktikplatser.

Samverkan mellan utbildningar

Ett visst samarbete finns med ekonomi- och teknikutbildningar. Däremot sker en tät samverkan mellan de olika ämnena i lärarutbildningen 1-7 där det didaktiska inslaget är starkt. De studerande uppskattar att de ser en röd tråd mellan olika ämnen. Till exempel är det lätt för den studerande att se att ”det som görs i svenska-salen har jag nytta av i SO-salen”.

Nära samband mellan forskning och utbildning

På högskolan finns en forskningsnämnd med representanter för de olika institutionerna. Forskarna på de olika institutionerna delar sin tid mellan forskning och undervisning. Några exempel på forskningsprojekt är ”Barns och ungdomars normer, Problemlösningsmetodiken i ett forsknings- och didaktiskt perspektiv, Praktiken i teorin, Ansvar i skolan och På väg mot ett mål- och kunskapsrelaterat betygssystem, Lärande i naturkunskap”.

Högskolan har haft »Forskningens dagar» då de studerande bjuds in för att höra forskare inom olika områden tala om sin forskning. Likaså finns öppna kvällsseminarier då forskningsprojekt presenteras.

Examensarbete

Examensarbetet för grundskollärodbildningen med inriktning mot årskurserna 1-7 ger 10 poäng. Arbetena samlas i biblioteket och används av de studerande. Vissa examensarbeten presenteras ute på skolorna. Kravet på handledarna är att de på sikt skall ha 60 poäng i ämnet. För närvarande pågår en handledarutbildning för alla lärare på de tre institutionerna vilken omfattar två poäng på hösten och två poäng på våren.

Möjligheter till studier vid universitet och andra högskolor

Tanken är att de studerande på grundskollärodbildning med inriktning mot åk 1-7 och 4-9 skall kunna byta studieort under sin lärodbildning. För att nå bästa möjliga flexibilitet sker därför samverkan med såväl Malmö/Lund som med Växjö när det gäller programuppläggnngen. I en kommande 4-9- utbildning kan påbyggbarheten med vidare akademiska ämnesstudier vara ett problem. Exempelvis är den påbyggbara ämneskursen i matematik 1-20 poäng ej, som en lärare uttryckte det, välägnad för lärodbildning. Den behöver göras om för att passa lärodbildningen och blir då inte direkt påbyggbar. Samtidigt vill man på högskolan värna om en yrkesinriktad utbildning och anser att yrkesinriktningen bör prioriteras.

Lokaler och utrustning

Sommaren 1995 flyttar högskolan till nya lokaler och samlokaliseras med den landstingskommunala högskolan i ett campusområde strax utanför stadskärnan.

Högskolan har en ITV-studio som idag används för undervisningsstödjande program och för studentproduktioner inom mediaområdet.

Datorer

Efter flyttningen sommaren 1995 kommer de studerande ha tillgång till 6 terminalsalar dygnet runt. I varje klassrum kommer det att finnas möjlighet att koppla in två datorer. Studentbostäderna inom campusområdet kommer att vara förberedda för datorer.

Biblioteket kommer att ha en balkong med 144 läsplatser dit man kan ta datorer och det kommer också att finnas sex grupprum med datorer.

Bibliotek och litteraturförsörjning

Det nuvarande biblioteket är mycket trångt och man väntar nu på att flytta in i det nya på ca 800 m² till sommaren. Man planerar då en upprustning av bok- och tidskriftsbeståndet bland annat med tanke på grundskolläroprogrammet eller programmen. Antalet tidskrifter är nu ca 250 varav en mindre del är utländska.

Internationalisering

Högskolan deltar i Nordplus-, ERASMUS- och TEMPUS-program, varav högskolan själv står som koordinator för ett ERASMUS-program rörande internationell lärarutbildning (ITE). Det innefattar ett omfattande utbyte som hela tiden byggs ut.

Hösten 1995 inleds en ny europeisk lärarutbildning med Högskolan i Kristianstad som en av deltagarna. Det kan enligt högskolan bli av värde för den föreslagna lärarutbildningen när det gäller bland annat ämnena engelska och tyska.

En sekreterare har från och med hösten 1993 anställts för det internationella samarbetet.

7 Förslag och motiveringar

7.1 Förslag

Högskolan i Falun/Borlänge	Grundskolläraryxamen årskurs 4-9
Stiftelsehögskolan i Jönköping	Grundskolläraryxamen årskurs 4-9
Högskolan i Kristianstad	Grundskolläraryxamen årskurs 4-9

För samtliga högskolor förutsätts att den ämne-teoretiska kompetens som finns vid högskolan i fråga kommer lärarutbildningarna till del, bland annat genom att de forskarutbildade lärarna undervisar kontinuerligt på lärarutbildningarna. Det gäller givetvis även kompetensen inom pedagogikämnet.

7.2 Särskilda motiveringar

Högskolan i Falun/Borlänge har ansökt om examensrätt för grundskolläraryt-bildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Utbildningen är tänkt att i första hand gälla ämneskombinationerna Svenska/Språk, Matematik/Naturorienterande ämnen och Samhällsorienterande ämnen. Därtill skall högskolan kunna erbjuda utbildning med en mer speciell kompetensprofil, exempelvis Matematik/Svenska.

Högskolan har examensrätt för grundskolläraryt-bildning med inriktning mot årskurserna 1-7, fritidspedagogutbildning och förskolläraryt-bildning. De två sistnämnda utbildningarna upphör våren -95. Dessutom har Uppsala universitet förlagt en grundskolläraryt-bildning med inriktning mot årskurserna 4-9 i Matematik/Naturorienterande ämnen till Högskolan i Falun/Borlänge.

Högskolan är organiserad i tre sektioner efter en grundstruktur som utgår från de ämnen som finns vid högskolan. Avsikten är att högskolans samlade resurser skall ställas till förfogande för respektive utbildning. Det innebär att lärarutbildningen finns representerad på alla tre sektionerna, med Sektionen för humaniora och beteendevetenskap som huvudansvarig. Denna sektion

har det didaktiska ansvaret för samtliga ämnen som ingår i lärarutbildningen. Vi anser att detta bör bidra till att lärarutbildningens specialintressen kan tillgodoses.

På högskolan finns för närvarande två lärarutbildningar med inriktning mot årskurserna 1-7, dels en äldre linjeutbildning, dels en nyare programutbildning som påbörjats hösten -93. I programutbildningen har högskolan som mål att garantera ett ämnesdjup, samtidigt som utbildningen har en klar yrkesprofil. Detta sker genom att samtliga kurser har en didaktisk inriktning.

Didaktiken ligger inom ämnets poängram eller som ett tillägg, men den poängmärks alltid. Högskolan är medveten om de nackdelar det kan innebära för ekvivalering och status för olika ämnen, men har valt att tydliggöra didaktiken i lärarutbildningen eftersom denna skall leda till en yrkesexamen.

Idag kan högskolan bedriva undervisning med forskarutbildade lärare i alla ämnen som ingår i den befintliga lärarutbildningen med undantag för naturgeografi. Ämnesbredden förefaller vara tillräcklig. Detta gäller också de ämnen man planerar skall ingå i en eventuell 4-9-utbildning. Däremot behövs förstärkning inom vissa ämnen för att klara ämnesdjupet. Sexton lektorat är utlysta och tio av dessa kan enligt högskolan användas i lärarutbildningarna. Vi förutsätter att högskolan inleder utbildningar inom de ämnesområden där kompetensen är väl utbyggd och fortsätter att planenligt bygga upp den inom de områden där man idag saknar tillräckligt ämnesdjup.

Ett fyrtiotal av högskolans lärare är forskarstudierande och får stöd av högskolan genom nedsättning i tjänsten. Forskande lärare deltar enligt högskolan i mycket stor utsträckning i grundutbildningen.

De studerande har stor valfrihet att inom vissa ramar välja kurser och tidpunkt när de vill läsa dem. En tanke är att de studerande skall ha möjlighet att byta mellan en 1-7-och en 4-9-utbildning under pågående studier om de finner att de vill fortsätta med en ny inriktning.

Den pedagogiska kompetensen bedömer vi som god. Två ytterligare lektorer söks och högskolan ansöker om magisterexamensrätt i ämnet. En docent i

pedagogik ansvarar för forskning och utvecklingsarbete med pedagogisk inriktning. Högskolan samarbetar bland annat med den pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet.

Praktikorganisationen för befintliga lärarutbildningar förefaller genomtänkt och väl organiserad, med goda möjligheter till utbildning för praktikhandledarna. Fungerande rutiner för avrådande finns. De studerande har utöver praktiken också fältstudier för att få möjlighet att knyta ämnesteorin till skolverkligheten.

Biblioteket upprustas under innevarande läsår. Lärarutbildningen har fått ett extra anslag för att utöka området utländska facktidsskrifter och internationell handboks litteratur. De studerande har tillgång till datorer dygnet runt. I biblioteken finns sökstationer för CD-rom tillgängliga för eleverna.

Högskolan deltar i ett antal internationella nätverk och har ett kontinuerligt utbyte av studerande inom lärarutbildningen. Detta sker inom det nätverk för lärarutbildningar, vars huvudkoordinator finns på Högskolan i Falun/Borlänge. ITE (Internationalisation and innovation in Teacher Education) startades 1980 av Högskolan i Falun/Borlänge.

Vi föreslår att Högskolan i Falun/Borlänge erhåller examensrätt för grundskollärarutbildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Lärarexamensgruppen förutsätter att högskolan till en början begränsar sig till de specialiseringar där kompetensen är väl utbyggd.

Stiftelsehögskolan i Jönköping ansöker om examensrätt för grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 4-9. Följande specialiseringar är aktuella. Svenska/Språk, Samhällsorienterande ämnen, Naturorienterande ämnen och Matematik. Inom detta utbud planeras även påbyggnadsutbildningar för lärare som redan har grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 1-7, så att de får kompetens att undervisa även årskurserna 8-9.

Kompetensen i pedagogik är hög. Detsamma gäller ämnet historia. I svenska behöver kompetensen förstärkas inför en grundskollärarutbildning med inriktning mot årskurserna 4-9, enligt högskolan. En ny lektor inom vardera Samhällsorienterande- och Naturorienterande områdena kommer också att behövas. Även i andra ämnen kommer troligtvis komplettering med forskarutbildade lärare erfordras.

Vi förutsätter att högskolan påbörjar lärarutbildning i de ämnen där tillräcklig kompetens finns och successivt bygger upp kompetensen inom övriga ämnen.

Av de 23 disputerade lärarna på högskolan undervisar eller kommer, enligt högskolan, 17 personer att undervisa på grundskollärarytbildningarna i varierande utsträckning.

Undervisningen i lärarutbildningen skall enligt högskolan vara problem och behovsorienterad med en hög grad av arbetsmetoder där de studerande är aktiva, så att de får möta arbetsformer som de själva förväntas använda i sin kommande yrkesutövning.

I den preliminära utbildningsplanen för 4-9- utbildningen betonas vikten av att de studerande genom hela utbildningen bibringas ett vetenskapligt förhållningssätt samt utvecklar kommunikationsförmåga och förändringsberedskap. Examensarbetet kommer att vara på 10 poäng på B-nivå.

Högskolan ser grundskollärarytbildningen som ett program med två inriktningar (1-7 och 4-9). En konsekvens av att lärare från båda inriktningarna kommer att ha ansvar för skolåren 4-7 blir att högskolan kommer att försöka låta både studieinnehåll och studerandegrupper vara gemensamma för de två inriktningarna, när det gäller utbildningen för dessa år.

Det är viktigt att högskolan tydliggör både sin programstruktur för lärarutbildningarna, till exempel samläsning mellan inriktningarna 1-7 och 4-9, och de pedagogiska momentens implementering.

En praktikorganisation för 1-7-utbildningen finns och enligt högskolan är tillgången på praktikplatser och praktikhandledare god, även för den sökta utbildningen. Rutiner för avrådande finns.

Tillgången på datorer är god utom vid perioder med examensarbete. Detta problem håller dock på att lösas. Datoransvarig person finns och lärare och studerande erbjuds utbildning.

Biblioteket är utomordentligt välutrustat och välorganiserat med bland annat en stor volym utländska facktidsskrifter.

Den internationaliseringsverksamhet som finns gäller främst forskningskontakter och lärarutbyte. De internationella kontakterna på studerandnivå är under uppbyggnad.

Med de kompletteringar som vi och högskolan föreslagit, anser vi att tillräckliga förutsättningar finns för att Stiftelsehögskolan i Jönköping skall få examensrätt för grundskolläraryt utbildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Vi förutsätter att högskolan till en början begränsar sig till de specialiseringar där kompetensen är väl utbyggd.

Högskolan i Kristianstad har ansökt om examensrätt för grundskolläraryt examen med inriktning mot årskurserna 4-9. Ansökan gäller Naturorienterande ämnen eller Matematik/Naturorienterande ämnen respektive Samhällsorienterande ämnen eller Svenska/Språk enligt högskoleförordningens alternativ 2. Dessutom tänker sig högskolan en specialisering (Svenska/Historia och/eller Språk) enligt högskoleförordningens alternativ 1, om sammanlagt minst 180 poäng, omfattande 60 poäng i Svenska och 40 poäng i vardera Historia och Språk.

I befintliga utbildningar har man på högskolan satsat på ämnesbredd, men kan nu öka ämnesdjupet genom att man utannonserat ett antal lektorat i olika ämnen med relevans för grundskolläraryt utbildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Några av lektoraten har tillsatts under hösten och flera är under tillsättning med behöriga sökande. Inom vissa ämnesområden behöver lärarkompetensen stärkas ytterligare för att ämnesdjupet skall bli tillräckligt för en grundskolläraryt utbildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Den pedagogiska kompetensen är god.

På högskolan finns en hög medvetenhet om att man utbildar för läraryrket vilket bland annat framgår av det genomtänkta didaktiska synsättet. I en kommande 4-9-utbildning kan påbyggbarheten med vidare akademiska ämnesstudier till en del vara problematisk. Högskolan har dock valt att prioritera den didaktiska inriktningen med motiveringen att huvudsyftet är att utbildningen skall leda till en yrkesexamen. Högskolan har en stor fortbildningsvolym.

Målen för kursplanerna i 1-7-utbildningen stämmer väl med verkligheten enligt de studerande vi träffade.

Tanken är att studerande på grundskolläraryr utbildningarna med inriktning mot åk 1-7 och 4-9 skall kunna byta studieort under sin läraryr utbildning. Av den anledningen samverkar högskolan med såväl Malmö/Lund som med Växjö när det gäller programuppläggningsen.

I grundskolläraryr utbildningen med inriktning mot årskurserna 1-7 har man på högskolan lyckats med att introducera ett vetenskapligt synsätt i grundskolläraryr utbildningen, vilket bland annat avspeglas i de studerandes examensarbeten.

Högskolan har en genomtänkt planering för praktiken och rutiner för avrådande. Skolledning, metodiklärare och praktikhandledare har väl definerade ansvarsområden. Varje praktikperiod har sitt speciella syfte.

Högskolan är i dagsläget mycket trångbodd, men kommer under sommaren 1995 att flytta in i nya lokaler. Där kommer tillgången på datorer att bli mycket god, både i datorsalar, vanliga utbildningslokaler och gruppum och det kommer att finnas möjligheter att bygga ut på datorsidan. I de nya studentbostäder som kommer att inredas på området är allt förberett för installation av datorer.

På grund av lokalbrist har man inte kunnat köpa in all litteratur man önskat till biblioteket. Högskolan avvaktar med detta tills flyttningen ägt rum. Biblioteket behöver köpa in facklitteratur med relevans för den sökta läraryr utbildningen, både böcker och tidskrifter, svenska som utländska.

Högskolan deltar i flera internationella nätverk och står som koordinator för ett ERASMUS-program rörande internationell läraryr utbildning (ITE).

Vi föreslår att Högskolan i Kristianstad erhåller examensrätt för grundskolläraryr utbildning med inriktning mot årskurserna 4-9. Lärarexamensgruppen förutsätter att högskolan till en början begränsar sig till de specialiseringar där kompetensen är väl utbyggd.

